

Kaksintaistelu journalistin ohjeista

Tämänvuotinen kaksintaistelu journalismin ajankohtaisesta kysymyksestä käydään professori Risto Kuneliuksen ja toimittaja Jouni Tervon kesken. Aiheena on luonnos uusiksi journalistin ohjeiksi (ks. sivu 89). Journalismin tutkija ja käytännön toimittaja kohtaavat tienhaarassa. Sen toinen tie vie kohti yleisöä, toinen kohti toimituksia. Arvatkaa, kuka menee minnekin.

Risto Kunelius: Joitakin vuosia sitten Journalisti-lehden juhlanumerossa Heikki Luostarinen kirjoitti tähän tapaan:

Ammattikunta eli demokraattisissa maissa poikkeuksellisen vallan ja itsenäisyyden jakson 1960-luvulta alkaen. Kansallisvaltioitten sisällä journalismi onnistui tekemään itsensä tärkeäksi, synnytti toimivaa julkisuutta, kritisoi ja polemisoi kyllin riippumattomana hallitusten, rahan tai moraalisten pakkojen liekanaruista. Syntyi gonzoa ja tutkivaa journalismia ja journalistien itsenäisyyttä korostava ammatillinen ajattelu. Aika oli kyllin vapaa, vauras, vapaamielinen ja yhteiskunnallisesti toimelias pitämään narut löysällä ja luomaan journalismin kysyntää. Kultakautensa aikana journalismi tuli haastaneeksi monia valtaryhmiä, jotka olivat tottuneet kuuliaiseen ja nöyrään toimittajakuntaan: poliitikkoja, byrokraatteja, suuryrityksiä ja muita eliittejä. Kerättyään voimiaan yhteiskunnan valtaryhmät iskivät takaisin. (Luostarinen 1999).

Luostarisen hiukan melankolinen kuvaus journalismin lähihistoriasta palaa mieleen, tarkasteltaessa luonnosta uusiksi Journalistin ohjeiksi. Ehdotuksen pohjavire tuntuu olevan puolustautuminen erilaisten valtaryhmien vastaiskun jälkeen. Ohjelunnos korostaakin toimittamisen oikeutta. Se käynnistyy harmitulla sanavalinnalla: ”*Sananvapaus* on demokraattisen yhteiskunnan perusta” (korostus RK). Tässä ja johdannon myöhemmässä huomautuksessa siitä, että ohjeita ei pidä tuomioistuinten tulkitseman, kaikuu toimittajakunnan huoli siitä, että sen suhteet oikeuslaitokseen ovat viimeisten vuosien aikana kiristyneet. Poliittikkoihin toimittajakunnan välit kiristyivät jo aikaisemmin.

Entisten ohjeiden lähtökohta oli ”kansalaisten oikeus saada oikeita ja olennaisia tietoja”, kun taas uuden ehdotuksen ankkurikäsité sananvapaus näyttää ensi alkuun tervetulleesti avartavan vanhaa kapeaa näkökulmaa. Moniarvoisessa yhteiskunnassa ja monimutkaisessa maailmassa yksinomaan tiedonvälitykseen takertuminen voi olla vaikeaa. Kyseessä voisi olla periaatteessa merkittävä uusi painotus. Ehdotusta tarkemmin läpi lukiessa herää kuitenkin monta kysymystä siitä, kuinka perusteellisesti ja johdonmukaisesti ja millaiseen sananvapauteen uudet ohjeet itse asiassa haluavat journalistikuntaa sitouttaa.

Ensiksi kysymyksiä sananvapauden määrittelystä herää kun pohtii, miten journalistien tiedonvälitystehtävää nyt ehdotetaan kuvattavaksi. Ohjeiden johdannossa ei enää puhuta oikeista tiedoista eikä olennaisuudesta, vaan pelkästään ”tiedoista”. Tietojen hankkimisen ja julkaisemisen kohdasta, joka korvaa entisen ”oikeat tiedot” -kohdan, on olennaisuuden lisäksi toimitettu pois ”monipuolisuus”. Olennaisuus näyttää kuitenkin kelpaavan edelleen virheellisen tiedon kriteeriksi oikaisua koskevassa ohjeessa. Olennaisuuden ja monipuolisuuden katoamisen jälkeen jäljelle jää lakonisesti vain ”totuudenmukaisuus”, joka ilmeisesti on ohjeiden kirjoittajien mielestä itse itseään määrittävä ja riittävä kriteeri.

Toiseksi sananvapaussitoumusta näyttäisi kaventavan myös se rooli, jonka ohjeet antavat yleisölle. Nykyisiä ohjeitakaan ei voi kiittää julkisen keskustelun korostamisesta, mutta uuden ehdotuksen suunta on entistäkin yksisuuntaisempi journalismi. Kun nyt ohjeet muistuttavat, että ”keskustelun” edistäminen on yksi hyvän journalistisen tavan osa, uudessa ehdotuksessa ammattikunnan ulkopuolisten rooli tyypistyy oikeuteen ”saada tietää, mitä yhteiskunnassa tapahtuu” ja oikeuteen ”vastaanottaa tietoja ja mielipiteitä”. Vaikka siis journalismin ammatillista asemaa ehdotuksessa määrittääkin nyt ykkösohjeeksi nostettu vastuu lukijoille, kuulijoille ja katselijoille, ei näille journalismin oikeutuksen tärkeimmille takuuhahmoille vielääkään edes periaatteessa anneta kovin aktiivisen keskustelijan roolia. Kansalaisista journalistin uudet ohjeet eivät pihahda mitään.

Kolmanneksi sananvapaustematiikasta silmään pistää se, että tekstistä ollaan siivoamassa pois edes jollain tavalla selkeitä arvosäilytyksiä. Johdannosta ovat maanpakoon joutumassa sellaiset suuret sanat kuin ”ihmis oikeudet”, ”rauha” ja ”kansainvälinen yhteisymmärrys”. Saman kohtalon on saamassa ympäristövastuun idea. Myös yksilönsuojaa koskevien kohtien muutosehdotuksista syntyy käsitys, että pelisääntöjä esimerkiksi etnisen taustan esiin tuomisesta halutaan väljentää. Nyt tällaisia seikkoja ei sovi tuoda esiin ”asiaan-

kuulumattomasti tai halventavasti”: ehdotuksessa hyvää tapaa loukkaa enää vain halventava esiintuonti.

Näitä muutosehdotuksia miettiessä havaitsee – hämmentävää kyllä, kun kyse on julkisuuden ammattilaisten eettisistä ohjeista – turhaan etsivänsä ohjeista julkisuuden tai julkisen keskustelun käsitteitä. Kuitenkin juuri käsitys julkisuudesta ja sen toimivuudesta voisi antaa lisämieltä sananvapauteen sitoutumiselle. Samalla myös sananvapauden käsite alkaisi syventyä ja asettaisi journalismille uusia ”hyvän” kriteereitä.

Ei julkisuutta toki julisteta nykyisissäkään ohjeissa, kuten Seija Ridell neljä vuotta sitten Journalismikritiikin vuosikirjassa (2000) huomautti. Yksi ydinkysymys tiivistyykin Ridellin taannoisessa vakavaksi tarkoitettussa ajatusleikissä:

Jos Journalistin ohjeet kirjoitettaisiin uudelleen julkisuuden lähtökohdista, ne voisivat alkaa seuraavasti: Hyvän journalistisen tavan perustana on kansalaisten oikeus osallistua tasavertaisina julkiseen keskusteluun, jota käymällä he voivat oivalta asioiden eri puolet ja taustat, ymmärtää niihin vaikuttavat intressit, määritellä yhteisiä ongelmia, neuvotella ja keksiä niihin yhdessä ratkaisuja sekä päätyä näin yhteisesti tuotettuun, monitahoiseen ja pätevään tietoon maailmasta ja yhteiskunnasta. (Ridell 2000, 149–50)

Tällaista kieltä ehdotuksesta saa turhaan etsiä. Ajatuskoe tuokin näkyviin, miten keskeneräinen ja myös ristiriitainen uusien ohjeiden sananvapaussitoumus vielä on. Samalla se myös auttaa kysymään, onko pelkkä sananvapaus riittävä kivijalka journalismin ohjeille.

Jos nimittäin ohjeet lähtisivät liikkeelle ”julkisuudesta”, pitäisi kenties olennaisuuden ja monipuolisuuden rinnalle niiden poissiivoamisen sijaan nostaa vielä muitakin hyvän journalismin kriteereitä ja arvoja. Ne voisivat koskea kansalaisten kuulemista, julkisen keskustelun laatua, eli sitä että esitetyt argumentit pantaisiin kohtaamaan toisensa, journalismin velvollisuutta julkisesti pohtia omaa rooliaan, journalismin velvollisuutta vastaanottaa ja punnita niin yleisön kuin muidenkin julkisuuden osallisten siihen kohdistamaa kritiikkiä ja niin edelleen. Tällaiset pohdinnat on kuitenkin uusissa ohjeissa aika päättäväisesti tainnutettu.

Journalismin eettisten sääntöjen tausta ja historia on alusta asti ollut eräänlaista puolustustaistelua. Säännöt virisivät aikanaan yrityksestä torjua sananvapautta kaventavia lakipyrkimyksiä. Ajatuksena oli, että journalismi professiona osaa itse pitää laadustaan tolkullista huolta. Tämä onnistuikin aika pit-

kään, kun yhteiskunnallinen kehitys hiukan Luostarisen kuvaamaan tapaan antoi sille tilaa ja tuki tiedonvälitysjournalismin perustystä.

Monimutkaistuvassa ja moniarvoistuvassa maailmassa suuren yleisön edusmiehenä toimiminen on entistä vaikeampaa, etenkin kun mediajulkisuuden ja journalismin merkitys muiden yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta tuntuu kasvaneen. Tästä seuraa, että monet muutkin kuin toimittajat itse haluavat osallistua keskusteluun siitä, mikä on hyvää journalismia. Vaikka vaatimus voi tuntua toimittajakunnan kannalta uhkaavalta, se ei poistu ajattelemalla, että journalismia saavat arvioida vain journalistit itse.

On tietysti helppo huudella kaukalon reunalta, miten pitäisi pelata. Mutta oletan, että olemme yhtä mieltä siitä, että yhteiskunnassa tarvitaan itsenäistä ja laadukasta journalismia, ja siksi tekee mieli kysyä, onko nyt valittu taktiikka ammattikunnan tavoitteen kannalta mielekäs. Ainakin kaukalon laidalta katsoen on vaikea uskoa, että linnoittautuminen kapeaan, melkein teknisesti määriteltyyn totuudenmukaisuuden ja sananvapauden yhdistelmään on sen paremmin journalistikunnan kuin journalismia kuluttavien kansalaisten kannalta sittenkään paras strategia. Sen verran voimakkaasti journalismin ja journalistien toimintaa kehystävät taloudelliset, poliittiset ja kulttuuriset reunaehdot edelleen ja koko ajan muuttuvat.

Yllä viritellystä tematiikasta keskustelemisen voisi aloittaa esimerkiksi seuraavanlaisilla kysymyksillä. Osa näistä kuulostaa hiukan filosofisilta ja kenties naiivin arvottavilta, mutta arvoista, valinnoista ja julkisesta itsetutkiskelustahan ammattietikassa saa olla kysymys.

1. Mitkä ovat tärkeimmät journalismiin vaikuttavat seikat, joiden muutoksiin ohjeilla on pyritty reagoimaan?
2. Millainen sananvapautta ja sen erilaisia painotuksia koskeva keskustelu ohjeita laatiessa on käyty? Mitä muuta arvopohjaa hyvällä journalistisella tavalla on kuin sananvapaus?
3. Ovatko kysymykset ”olennaisuudesta” ja ”monipuolisuudesta” sellaisia, jotka journalistikunta haluaa työntää ammatillisessa keskustelussaan sivummalle? Eikö vastuullinen sananvapauden käyttö pikemminkin edellytä vielä enemmän pohdittavia määreitä sille, mikä on ”totuudenmukaista”?
4. Millainen on ohjeiden uudistajien käsitys ”yleisön” roolista journalismissa? Onko journalistikunnan kannalta järkevää ja mielekästä ajatella, että kansalainen on journalismissa eräänlainen äänetön yhtiömies? Koska sananvapaus on kaikkien perusoikeus, eikö tästä seuraa, että kansalaisten oikeuksiin kuuluu paitsi oikeus vastaanottaa tietoja ja

- mielipiteitä myös oikeus osallistua ja päästä mukaan journalistien organisoimaan yhteiskunnalliseen julkiseen keskusteluun?
5. Koska ohjeiden tavoitteena kuitenkin on sananvapauden tukeminen ja sen ”vastuullinen käyttäminen”, millä tavalla tätä ”vastuullisuutta” punnitaan? Helpottaako tämäntapaista ammattieettistä punnintaa, että ohjeista on poistettu viittaukset sellaisiin arvoihin kuin ”ihmisoi-keuksiin” tai ”kansainväliseen yhteisymmärrykseen”? Kun yhtä aikaa nostetaan esiin sananvapautta ja samalla tyhjennetään ohjeita tällaisista ”sisällöistä”, mitä oikeastaan halutaan?
 6. Millä tavalla julkisuuden idean, joka on länsimaisen demokratian ja sananvapausajattelun varsinainen kivijalka, ottaminen laajasti, vakavasti ja syvästi uhkaksi journalistien ammatillista asemaa? Eikö juuri journalistien työn ydintä voisi olla hyvän julkisen keskustelun moniarvoinen järjestäminen? Eikö journalismin kysymisen valta kumpua juuri kansalaisista, joilla on paitsi oikeus ”vastaanottaa mielipiteitä”, myös kysyä ja saada vastauksia, niin journalisteilta ja toimituksilta kuin muiltakin vallankäyttäjiltä?

Jouni Tervo: Miten pienestä erosta voikin tulla näin iso? Tätä ikävää kysymystä en voinut välttää luettuani kirjeesi. Puhumme samaa kieltä eri asiasta tai eri kieltä samasta asiasta. En tiedä.

Puheesi on isoa ja periaatteellista, minun pientä ja arkista. Siksi on vaikea löytää yhteyttä sinun mielipiteitiesi ja minun näkemyksieni välille. Sen takia vastaaminenkin on hankalaa. Jos toinen puhuu aidasta, kannattaako silloin väitellä aidan seipäistä? Syntykö rakentavaa keskustelua, edistyykö asia? Tuskin. Tuli kuitenkin luvattua, siispä yritän.

Ero välillämme on yhden kirjaimen suuruinen, mutta romaanin laajuinen. Puhut *journalismin* ohjeista. Eihän sellaisia ole. Ne pitää ensin kirjoittaa, jotta niistä voi keskustella. On vain *journalistin* ohjeet, entiset sanomalehtimiehen ohjeet. Ne ovat journalistista työtä tekeville laaditut ammatinharjoittamisen eettiset normit, tapasääntelyä, jolla vastataan käytännön työelämän arkisiin ongelmiin. Ei niissä ole kysymys sen hienommasta tai monimutkaisemmasta asiasta. Eivät ne ole sananvapauden ohjeet.

Peräät kansalaisen asemaa journalistin ohjeissa. Vastaus on yksinkertainen. Ei sellaista ole. Ei kansalainen ole journalisti, ellei sellaiseksi ryhdy. Sekin on toki mahdollista, sillä onhan tämä vapaa ammatti. Kuka tahansa voi olla journalisti, mutta ammattilaiseksi tulee vasta, kun journalismilla elää. Silloin ei

enää pelata sanattomin sopimuksin, vaan ammattilaisten säännöillä. Sellaisiksi journalistin ohjeetkin on tarkoitettu, toimittajille työkaluksi, välineeksi ammattilaisen pakkiin.

Käytät kiekkotermiä. Puhut kaukalonlaidalta huutelemisen helppoudesta. Siksi tietänet myös, että pelin melskeessä huutoja on vaikea kuulla, ja jos neuvoista pelikentällä saa selvää, ei niistä useinkaan ole apua. Tilanne on helposti ohi. Viltissä tai pelin jälkeen on aikaa miettiä sinisiä ajatuksia. Silloin voi parantaa peliä tai vaikka koko maailmaa.

Journalistin ohjeet on mediapelaajan sääntökokoelma. Julkisen sanan neuvosto on tuomari, joka niistä viheltää, mutta samalla kentällä, ei sen laidalta. Hyvä tuomari onnistuu, jos säännöt ovat selvät ja yleisesti hyväksytyt. Tähän pyritään.

Vaikka journalisti on velvoittava ammattinimike, meidän on turha hienostella ja yrittää ratkaista kaikkia maailman eettisiä ongelmia. Kymmenen käskyä kirjoitettiin paljon ennen sanomalehtimiehen ohjeita, eikä maailma ole niidenkään neuvoin paljon paremmaksi muuttunut.

Aikamme suuri suomalainen pohdiskelija ja yhteiskuntafilosofi Juhani Tamminen on kiteyttänyt kiekkoajattelunsa neljään kirjaimen: KISS – Keep It Simple Stupid. Mikä pätee lätkässä, toimii myös journalismissa. Pidetään asiat yksinkertaisina.

Ennen vanhaan luettiin Marxia ja Engelsiä, etenkin siellä Tampereella. Kuten hyvin tiedät, herrat toivat keskusteluun yhteiskunnallisen työjaon käsitteen. Jotenkin tähän suuntaan se kai meni: tuotanto eriytyy eri alojen osaajille, jotta kaikkien ei tarvitse tehdä ja osata kaikkea, vai mitä? Minäkin harjaan hampaani joka aamu ja ilta. Yritän huolehtia hygieniastani ja edistää terveytteni. Mutta jos hammastani rupeaa särkemään, en ryhdy sitä itse poraamaan. Hankkiudun ammattilaisen hoitoon. Tilaan ajan hammaslääkäriltä, jolta tiedän saavani apua.

Journalismi toimii samalla tavalla. Tiedotusvälineet palkkaavat ammattilaisia, joiden tehtävänä on kaivaa tietoa, jalostaa sitä ja esittää se ymmärrettävässä muodossa, että meillä kaikilla jäisi aikaa muuhun, vaikkapa tällaiseen saivarteluun.

Jos haluan tietää, mitä eduskunnassa tai kunnanvaltuustossa tapahtuu, en mene paikalle itse, vaan luen lehdestä, jonka reporterit on mennyt sinne puolestani. Kansalaisena maksan mielelläni sellaisesta välineestä, joka vastaa minun tarpeisiini ja säästää minun aikaani. Jos ei vastaa, vaihdan tilausta. Niin yksinkertaista se on.

Sinulla näyttää olevan romanttinen käsitys tästä ammatista. Kevyt kenttäharjoitus ei tekisi pahaa. Journalismi on kova laji. Se käyttää toimittajaa hyväksi kaikin inhimillisen kekseliäisyyden keinoin. Mediassa jos missä toimii

laki, jonka mukaan olet joko meidän puolellamme tai meitä vastaan.

Aktiivinen tasa-arvoinen mediakansalainen on utopia. Tieto ei ole vapaata, ei avointa eikä varsinkaan kenen tahansa saatavissa. Se pitää kaivaa esiin. Siksi tarvitaan toimittajia, journalismin ammattilaisia, nyt ja tulevaisuudessa, ja he tarvitsevat mediaviidakossa selviämisen oppaan.

Suomalaisen journalismin ongelma ei ole se, etteikö siellä kuuluisi eri tahojen näkemyksiä ja mielipiteitä asioista, vaan se, että journalismissa on aivan liian vähän omaa ääntä ja mielipiteitä, joita voisi hyrysten myötäillä tai raivoisesti vastustaa.

Kansalainen on läsnä journalismissa enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Eri näkemykset saavat korostuneesti tilaa. Välineitä on niin paljon, että ääliömäisinkin ajatus saa julkisuutta. Joka ei usko, niin kurkatkoon vaikka Tampereen yliopiston Journalismi-portaaliin. Siellä kaikkien näkemykset pääsevät julkaisuriman yli, vaikka aina ei niin väliä olisikaan. On naiivia rakentaa eroa valtaisen ja vallattoman kansalaisen välille.

Jos Turkuun rakennetaan moottoritie, kaikki, joilla on talo, mökki, tontti, auto tai ylipäättään jokin syy, saavat näkemyksensä esiin. Joka ikinen rakentamisen tai suojelemisen kysymys on käsitelty paitsi kaikissa mahdollisissa valistusasteissa myös jokaisen sellaisen tiedotusvälineen sivuilla, jolla on tämän asian ratkaisemiseen mielenkiintoa.

Kirjoituksesi henkii ajatusta, että journalistin ohjeilla voitaisiin säännellä tiedotusvälineiden linjaa. Siteeraat kollegasi Seija Ridellin määritelmää hyväiksi ohjeiksi. Siinä unohtuu vain yksinkertainen totuus tiedonvälittäjän luovuttamattomasta oikeudesta valita itse, mistä kertoo ja mistä ei.

Eivät journalistin ohjeet voi määrätä toimittajaa huolehtimaan yhtään kenenkään osallistumis- tai keskusteluoikeuden toteutumisesta. On kustantajan ja päätoimittajan asia päättää, mitä julkaistaan. Valistunut päätoimittaja voi valita vaikka kuinka liberaalin linjan. Ei sitäkään voi ohjeilla rajoittaa. Ja hyvä niin.

Journalistin ohjeiden nykyinen runko syntyi 36 vuotta sitten. Sen jälkeen ohjeita on päivitetty säännöllisesti, viimeksi 12 vuotta sitten, jolloin nyt voimassa oleva säännöstö syntyi. On siis korkea aika katsoa ohjeita 2000-luvun näkökulmasta.

Päivityksissä journalistin ohjeisiin on aina lisätty jotain. Tuskin koskaan on ollut rohkeutta poistaa sieltä mitään. Sen vuoksi ohjeisiin on kertynyt historian sedimenttiä, omaa aikaa ja aatteita kuvaavia kerrostumia. Media-ärkeologi löytää sieltä monenmoista kiinnostavaa. Milloin on haluttu olla solidaarisia, milloin taas tasa-arvoisia, toisinaan on rakastettu rauhaa, toisinaan luontoa. Asiat ovat tärkeitä, mutta mitä tekemistä niillä on toimittajan ammat-

tiprofession kanssa? Miten voi velvoittaa puolustamaan luontoa, jos on vaikea tietää milloin toimii tietämättään ympäristöä vastaan. Onko ydinvoima luonnon suojelemista vai sen tuhoamista? Pitääkö Kioton sopimuksen vuoksi jäljellä oleva vesivoima valjastaa, Iijoki rakentaa ja Ounasjoki kahlita?

Entä rauhentyö? George W. Bush on Irakissa sodantöissä. Entäpä jos hän jonkun mielestä tekeekin ennaltaehkäisevää rauhentyötä? Pitääkö hänen mielipiteensä journalistin ohjeilla kieltää? Mihin sananvapauskäsitykseen sellainen perustuu? Ette kai te siellä Tampereellakaan enää tällaista aikaa oikeasti elä?

Entä mitä 2000-luvun toimittajan tulee työssään edistää tai vastustaa? Pitääkö ohjeisiin nyt kirjoittaa, että eettinen journalisti vastustaa turkistarhausta, häkkikanaloita, suursikaloita ja koirienhäntien typistyyksiä? Tämän päivän hyvä toimittaja kai muistaa eläintenoikeudet, on huolissaan globalisaation vaikutuksista ja EU:n laajentumisesta vai pitäisikö hänen puolustaa liittoutumattomuutta vaiko mieluummin liittoutumista, olla Nato-jäsenyyden kannalla vai sitä vastaan, vapaan markkinatalouden vai sitä kritisoivien rintamassa? Kuten näet, lista on loputon.

Jos hetkeksikään pysähtyy näiden yleiseettisten vaatimusten äärelle, huomaa niiden mahdottomuuden. Tyhjä tynnyri kolisee. Komealta kuulostaa mutta ei sano mitään.

Kaipaat yleviä päämääriä. Kuka suuret tavoitteet määrittelee, mistä ne tulevat ja mitä niistä seuraa? Tuskin kukaan on näitä miettinyt tai kyseenalaistanut. Ohjeisiin on tarvittu torvisoittoa, juhlapuhetta ja hienostelua. Joku ajanhengessä on meitä aina vienyt, ja me olemme marssineet. Joka kierroksella muutama kohta lisää.

Raamattu, Marxin Pääoma tai vapautetut pääomamarkkinat eivät juuri ole maailmaa pelastaneet. Ollaan siis realisteja; eivät siihen pysty toimittajan eettiset normitkaan. Ei maailma ole sen tasa-arvoisempi, solidaarisempi tai turvallisempi, vaikka ohjeilla meitä on siihen jo vuosikymmeniä patistettu. Annetaan mieluummin käytännön neuvoja, joilla mediassa toimitaan yhteisellä tavalla. Se auttaa toimittajaa ja kansalaista.

Ihmettelet, miksi journalistilta ei enää vaadita olennaisia ja monipuolisia, vaan pelkästään totuudenmukaisia tietoja. Se on mielestäsi merkki sananvapauskäsitteen rajallisuudesta. Samoin kuin hyvien, kauniiden ja turhien asioiden osalta ohjeita on pyritty tiivistämään joka kohdasta. Ohjeista on haluttu karsia pois sanahelinä, jolla ei ole aitoa merkityssisältöä.

Sillä mitä on olennainen tiedonvälitys? Voiko se olla sama kaikille välineille? Tuskinpa. Ei maailma ole sentään niin yksinkertainen paikka.

Sama journalistinen viesti ei ole yhtä tärkeä kaikille samaan aikaan. Ei edes saman mediatalon sisällä, koko kentästä nyt puhumattakaan. Onko olennainen sama Kotiliedessä ja Kanavassa, Avussa ja Katsossa, Helsingin Sanomissa ja Ilta-Sanomissa, TV1:ssä ja TV2:ssa? Tuskinpa.

Koska se ei ole sama näissä, mitä olennainen silloin tekee ohjeissa. Miten sillä voisi normittaa kaikkia yhtä aikaa? Ja mikä vielä tärkeämpää, tullaan taas kysymykseen siitä, kuka olennaisen määrittäisi?

Entä monipuolinen? Mitä se tarkoittaa? Pitääkö Parnasson olla monipuolinen? Jos pitää, niin millä tavalla, käsittelemällä yhtä paljon proosaa ja lyriikkaa vai kaikkien kustantajien kirjoja vai nais- ja mieskirjailijoita vai kotimaista ja ulkomaista tuotantoa? Ei monipuolisuutta voi eettisillä ohjeilla määrätä. Se ei ole Pariisin metrin mitta, jota sovelletaan jokaiseen joka paikassa ja jokaisena aikana samalla tavalla. Maailma on monipolvinen, mutta niin on onneksi mediakin. Jäljelle jää siis vain totuudenmukaisuus. Siitä on paha tinkiä, sillä se on journalismin ja ammattietiikan perusydin. Jos pelkistämään ryhdytään, lopulta ainoa jäljelle jäävä toimittajan eettinen velvollisuus on totuudenmukaisuuden vaatimus. Ei voi olla tiedonvälitystä eikä journalismia, joka ei edes tavoittele totuutta.

Journalisti on vastuussa ennen kaikkea lukijoilleen, kuulijoilleen ja katsojilleen. Hänen vastuunsa on kertoa mahdollisimman oikeita ja totuudenmukaisia asioita. Ei ole muuta lähtökohtaa. Tätä tiedonhankinnan ja julkaisemisen tehtävää varten on olemassa vakiintuneet toimintatavat, joita selvennetään yhteisin pelisäännöin. Niitä kutsutaan journalistin ohjeiksi. Ja nyt niitä yritetään kirkastaa.

Tiedonvälitys on ohjeiden edellisestä päivytyksestä muuttunut. Meillä on välineitä, jotka toimivat journalismin keinoin, mutta keskittyvät aivan eri asioihin, kuin mihin perinteinen yhteiskunnallista tiedonvälitystä tähdentävä media.

On siis kaksi vaihtoehtoa: joko me hyväksymme sen, että meillä on erilaisiin elämänilmiöihin painottuva viihteellinen julkisuus ja sen rinnalla perinteinen yhteiskunnallinen media, jotka molemmat sitoutuvat yhteisiin sääntöihin tai sitten rajaamme journalismikäsitteen ja ohjeiden piiriin vain jälkimmäisen ja asetamme sille yhä enemmän ja yhä suurempia vaatimuksia. Tähänkö tähtää?

Risto Kunelius: Sanot, että kyseessä ovat *journalistin* eivätkä *journalismin* ohjeet. Ero ei minusta ole romaanin kokoinen. Minusta journalismi saa oikeutuksensa siitä, että journalistin ammatti on julkinen ammatti, siksi eettis-

ten kysymysten on ulotuttava yksittäistä journalistia ja koko ammattikuntaa laajemmalle.

En ole ikinä erityisemmin pitänyt siitä, että Julkisen sanan neuvostolle tehtyjä huomautuksia nimitetään usein ”kanteluiksi”, vaikka termi lieneekin peräisin lakimiehiltä eikä alakoulun pihamaalta. Koska ohjeet kerran kirjoitetaan, julkaistaan ja uudistetaan, niissä on kysymys myös muusta kuin toimittajan selviämisoppaasta ”mediaviidakossa”. Niiden pohjalta journalisteilta voisi nimenomaan kysyä eettisiä kysymyksiä. Etiikassa, jos oikein ymmärrän, on aina kyse valinnoista ja ennen muuta yhteisestä miettimisestä.

Olen ymmärtänyt niin, että juuri sille ajatukselle, että journalistin ammatti on aidosti julkinen ammatti perustuvat ammattikunnan jotkut tärkeät erityis-oikeudet, kuten lähdesuoja. Peräsin siis ajatusta kansalaisten ja julkisen keskustelun roolista lähinnä siksi, että edes eettisissä ohjeissa jollain tavalla niihin sitoutumalla journalismi korostaisi sitä ”tilivelvollisuussuhdetta”, joka journalistin aseman ja työn ytimessä minusta on.

Sanot, ettei kansalaisella ole roolia journalistin ohjeissa, eikä tarvitse olla-kaan. Lisäät, että aktiivinen mediakansalainen on utopia: eivät kansalaiset halua mennä itse kunnanvaltuuston kokoukseen tai he eivät itse ryhdy journalismiaan tekemään sen enempiä kuin hammaskiveään poistamaan. Näin se varmaan on. Jos kansalaiset itse hoitaisivat journalistien hommat, en minäkään tietysti piittäisi tuon taivaallista journalismin ohjeista. Saattaisin pitää tätäkin sananvaihtoa turhana saivarteluna. Mutta kysyä kansalaisen roolista journalistin *ohjeissa* on eri asia kuin vaatia journalisteja jotenkin väistymään mystisten aktiivisten kansalaisten tieltä.

Tieto ei totisesti ole vapaata; siitä olemme aivan samaa mieltä. Mutta ei se ole myöskään yksiselitteistä, vaan vanhan sanonnan mukaankin kiinni vallassa. Siksi minusta olisi ollut mielekästä jatkaa nyt esiin otettua sananvapauden linjaa pari askelta pidemmälle ja sanoa reilusti, että journalismia voi ja sopii arvioida myös siltä kannalta, kuinka monipuolisesti se tuo esille erilaisia kantoja. ”Monipuolisuus” on tällä tiellä vasta alkua. Julkisuuden ja sananvapauden toimivuuden kannalta pitäisi kysyä myös, kuinka hyvin journalistit, siis alan ammattilaiset, asettavat erilaisia näkemyksiä suhteeseen toisiinsa.

Tunnet toisaalta ajattelevan, että jokainen saa kantansa journalismissa esiin, jos haluaa. Huokaiset perään, että ei aina olisi niin väliäkään. Vähän myöhemmin sanot, että ajatus ”monipuolisuudesta”, edes journalismin jonkinlaisena eettisenä tavoitteena, on sanahelinää ilman aitoa merkityssisältöä. Pitäisikö tästä vetää se johtopäätös, että näkisit mieluummin vähemmän mo-

nipuolista julkisuutta? Jos näin ei ole, niin miksi ihmeessä tässä kohtaa ohjeiden ”tiivistäminen” oli tarpeen?

Voin tietysti olla romantikkokin, sikäli kuin se on asenteena jonkinlainen vastakohta sellaiselle ”realismille”, jossa vaikeilta tai ratkaisemattomilta näyttävät kysymykset katsotaan parhaaksi siivota pöydältä kokonaan pois. Tiedän, että esittämäsi lista on loputon, mutta romantiikan uhallakin kysyn vielä, millä tavalla sinun mielestäsi ajatus julkisen keskustelun ottamisesta journalismin ohjeissa vakavasti heikentäisi journalistien tai hyvän journalismin asemaa armottomassa mediapelissä? En oikein osaa nähdä sen paremmin journalismin monipuolisuutta, ympäristökysymyksiä, ihmisoikeuksia ja muuta sellaista ”tyhjiksi tynnyreiksi”. Tyhjiksi ne tietysti tulevat, jos niistä ei puhuta tuon taivaallista ajankohtaisten asioiden yhteydessä, yhteisessä julkisuudessa.

Sanot, että journalismissa on aivan liian vähän omaa ääntä. Tästäkin olemme samaa mieltä. Minusta sitä tarvitaan kyllä muuhunkin kuin myötähyriinään tai raivoisaan vastustamiseen. Usein juuri ääriasenteiden välissä olisi se maasto, jota kansalainen kaipaa. Journalistien väkevä oma ääni mahtuu minusta erinomaisesti julkisuuteen. Ajattelen, että mitä enemmän journalismissa on kyse tiedonvälityksen lisäksi myös moniarvoisesta julkisesta keskustelusta, sen paremmin journalistien omatkin äänet mahtuvat julkisuuteen. Mitä enemmän journalistit pitävät esillä erilaisia ”vaihtoehtoisia” näkökulmia, kysymyksiä, arvoja ja tulkintoja, sitä enemmän mahdollisuuksia heillä on valvoa valtaa, joka tuottaa tietoa, käskää kansalaisia ja ohjaa yhteiskuntaa.

”Olenaisuuden” peräämiseni ei perustunut ajatukseen, että olenaisuus olisi mahdollista määritellä edes Tampereella joko Marxia tai häntä muodikkaampia mittareita oppaana käyttäen. Mutta Journalistin ohjeissa se voisi minusta hyvin olla muistuttamassa siitä, että kyllä journalismin valintojen olenaisuuden perään sopii kysellä. Ajattelen, että juuri journalistin oman äänen käyttö julkisuudessa edellyttää tällaista pohdintaa niin yksittäisiltä toimittajilta, toimituksilta, ammattikunnalta kuin lukijakunnalta. Ei ole olenaisuus siis sama kaikille, ei. Mutta eikö juuri yhteinen *kysymys* olenaisuudesta ole myös totuuden kertomisen ytimessä.

Jäin aika lailla ymmälleni, kun sanot, että eronteko valtaisen ja vallattoman kansalaisen välillä on naiivi. En voi olla kysymättä vastakysymystä: eikö enemmänkin naiivia ole ajatella, että valta yhteiskunnassa jakautuu jotenkin ongelmattomasti tasan?

Journalistin ohjeiden uudistusehdotuksessa on minusta tervettä selkeyttämisen henkeä. Ymmärrän myös sen, että niissä heijastuu huoli journalismin ja journalistien asemasta. Minusta kuitenkin julkisen kritiikin ja arvokeskus-

telun idealle rakentaminen ei heikentäisi vaan nimenomaan vahvistaisi journalismia ammattina.

Kukaan meistä ei näe horisontin yli. Voi olla että olen ”ajan hengessä” väärässä, mutta myös uudet muotoiluehdotuksista kantavat mukanaan tulkintaa tästä ajasta. Ohjeiden ehdotuksen julkistaminen antaa mahdollisuuden yrittää katsoa muutoksia myös tulevaisuuden arkeologin silmin. Ei ole syytä uskoa, että niissä on löytynyt journalismin pysyvä ydinaines.

Jouni Tervo: Uusi kirjeesi panee minut uskomaan, että keskustelumme on pelkkää varjonyrkkeilyä: sinä punaisessa nurkassa, minä sinisessä eikä ketään katsomossa. Kun sinä otat otteluasennon, minä hörppään pyyhe niskassa vetä ja toisin päin..

Jotta ”kamppailu” ei menisi toistoksi, yritän löytää jotain, mikä yhdistää, panee debatin hengittämään. Tulen siis sinne punaiseen nurkkaan, mutta ilman hanskoja.

Mielestäni se, mitä sanot kansalaisen roolin huomioimisesta, sopii ennen kaikkea journalismikritiikkiin. Luot määreitä sille, miten pitää ymmärtää hyvä journalismi tai paremminkin peräti sananvapaus tai mielipiteenesittämisen oikeus. Hyvä niin. Sitä tarvitaan, mutta ei sekoiteta sitä silti keskusteluun journalistin ohjeista.

Niissä on kyse muusta. Niillä ei yksinkertaisesti voi yleisesti ja huolettomasti määrittää journalismin sisältöä vaan ainoastaan toimintatapoja. Jos edes yrittäisimme säännöin pakottaa journalistit sisällöllisiin valintoihin, tuhoaisimme itsesääntelyjärjestelmän.

Vai kuvitteletko, että päätoimittajat tai kustantajat hyväksyisivät journalismin sisältöä koskevia määräyksiä? Se oikeus on pyhä ja luovuttamaton. Siihen perustuu koko journalismin perusajatus: oikeus valita näkökulmansa maailmaan.

Ja muista, että koska on olemassa perustuslaillinen oikeus valita näkökulmansa ja mielipiteensä kenenkään siihen etukäteen puuttumatta, niin miten sitä voisi eettisillä ohjeilla rajata? Ei mitenkään.

Kieryimme koko ajan monipuolisuuden ympärille, mutta ei silti hirttäydyttä. Ymmärrän sinut niin, että mielestäsi laadukasta journalismia voi ja pitää arvioida sen mukaan, kuinka monipuolisesti erilaisia kantoja tuodaan esiin. En ole kanssasi täysin eri mieltä, mutta en myöskään samaa mieltä. Monipuolisuus voi olla tapa mitata journalismin sisältöä siinä kuin jokin muukin tai sitten ei. Ei sitä voi ylentää itsestäänselvydeksi.

Mutta hyväksytäänpä monipuolisuus sitten hyvän journalismin mittariksi

tai ei, se on eri asia kuin hyvä journalistinen tapa. Sitä se ei millään tavalla mittaa, ei nyt eikä toivottavasti tulevaisuudessakaan. Ei Julkisen sanan neuvosto ole ottanut kantaa journalismin monipuolisuuteen, vaikka sellainen säännös nykyohjeissa onkin. Kukaan ei ole tällä perusteella kantelua tehnyt, ja vaikka tekisikin, tuskin menestyisi. Siksi kuollut kirjain vaatimus on.

Hyvää tapaa voi nimittäin olla myös oman perustellun näkemyksen esittäminen, kunhan se tapahtuu yhteisten pelisääntöjen rajoissa ja totuudenmukaisuuteen pyrkien. Niin löysän määritteen kuin monipuolisuus nostaminen periaatteeksi ei vain yksinkertaisesti ole mahdollista. Kuka sen monipuolisuuden määrittelee, sinä vaiko minä vai se kuuluisa pihviputaan mummo? Riittääkö monipuolisuuteen enemmistö erilaisista mahdollista näkökulmista vai vain jotkut? Tarvitaanko peräti kaikki?

Kysyt, haluaisinko sitten vähemmän monipuolista journalismia? En minä mitään halua. Tiedän, että nykymediassa kaikki saavat näkemyksensä julki. Se riittää minulle. Media on monipuolisempi kuin koskaan aikaisemmin. Sen pitäisi riittää sinullekin. Minusta yksittäiseen juttuun asetettuna monipuolisuus voi vain olla liiallinen vaatimus.

Uusiin ohjeisiin esitetään oikeutta kertoa uutinen puutteellisin tiedoin. Se tarkoittaa, että uutisarvoisen asian voi kertoa, vaikka ei tietäisikään kaikkia asiaan vaikuttavia seikkoja. Monipuolisuuden vaatimus voi olla sen kanssa ristiriidassa. Kokonaisuus voi syntyä vain pitkässä prosessissa, ei välttämättä heti yksittäisessä jutussa. Monipuolisuuden kanssa on sama asia. Kuva täydentyy ajan kuluessa.

Mietipä lehden rakennetta. Toimittaja tekee jutun, haastattelee ihmisiä, tutkii papereita sekä yrittää olla avoin ja monipuolinen. Kaikkia juttu ei tyydytä. Joku haluaa mielipiteensä esiin. Hän kirjoittaa päätoimittajalle, joka julkaisee mielipiteen. Lehti on monipuolinen ja -arvoinen. Mutta oliko toimittaja, oliko yksittäinen juttu? Monipuolisuus ei ole aina ja joka paikassa pelkästään positiivista, se voi olla myös salakavala hirttosilmukka.

Olen havaitsevinani monipuolisuuden vaatimuksessa jo kuolleeksi ja kuopatuksi luulemani objektiivisen journalismin haamun. Siinä missä taistolaisuus vaihtoi punaisen värin vihreään nuttuun, saman aikakauden objektiivinen journalismi näyttää vääntäytyvän kysymykseksi monipuolisesta journalismista.

Ei, hyvä veli, sellaista ole. On näkökulmia ja mielipiteitä, ja mitä perustelumpia, sen parempi. Tiedonvälityksen kirjosta kutoutuu se monipuolisuus, ei yksittäisistä jutuista. Luotetaan siihen. Uskotaan, että ihmisillä on järkeä valita itse, täydentää tietoa ja vertailla. Jos ei usko Aamulehteä, lukekoon jotain muuta tai olkoon lukematta. Journalismi on itse itseään täydentävä aparaatti. Jos ei ole tiede koskaan valmista, miten voisi olla journalismikaan.

Pelkää, että ympäristökysymyksistä, ihmisoikeuksista ja muusta sellaisista tulee tyhjiä tynnyreitä, jos niistä ei ajankohtaisten asioiden yhteydessä, yhteisessä julkisuudessa puhuta tuon taivaallista. Kuka niin on väittänyt? Missä tällaisesta vaikenemisesta on puhuttu? En minä ainakaan.

Totta kai ympäristö, rauha, tasa-arvo, inhimillisyys, suvaitsevaisuus ja mitä niitä kaikkia onkaan säilyvät journalismissa. Sinä vain haluat, että ne mainitaan, jotta niitä ei unohdeta. Minäkin olen kyyninen toimittajia kohtaan, mutta en sentään noin kyyninen.

Jos saa ennustaa, nämä teemat sen kuin vain lisääntyvät ja hyvä niin. En minä niitä ole väheksynyt. Olen vain sanonut, ettei niitä pidä normeiksi nostaa, ettei jonain päivänä olla tilanteessa, jossa jokaisen Ilveksen lätkämatsin selostuksen perään tarvitsee kirjoittaa: olen muuten sitä mieltä, että kasvihuoneilmiö on pahasta.

Kysyt journalismin valintojen perään. Olennaisen kertomisessa on mielestäsi kysymys totuuden kertomisen ytimeistä. Voi ollakin. En käy siitä väittelemään. Olen vain yrittänyt sanoa, että olennainen ei ole kaikille sama. Seitsemän päivää -lehdelle olennainen näyttäytyy erilaisena kuin Ulkopolitiikka-lehdelle. Ulkopuolisen ei pidä mennä sanomaan tiedotusvälineelle, mikä maailmassa on olennaista ja mikä ei, vaikka mieli tekisikin. Sen asian päättää yleisö haluammepa me sitä tai emme.

Mielestäni huolesi on turha. Ehdotuksessa on yritetty poistaa vain sellaisia velvoitteita, joita on mahdoton täyttää. Monipuolisen ja olennaisen kanssa on, kuin kävelisi lyhytvartisilla saappailla hyllyvällä hetteiköllä. Koko ajan on vaara, että hyistä suovettä pursuu kenkiin sisään.

Sitä paitsi tämä on vasta ehdotus journalistin ohjeiksi. Kuka tietää, vaikka olennainen ja monipuolinen ovat siinä vielä jäljellä, kun ne koko alan hyväksyminen tulevat painosta ulos.

Minä pystyn elämään olennaisen ja monipuolisen kanssa vaikka märin sakin, kuten tähänkin asti, toivottavasti sinä ilman niitä, jos niin käy.

Risto Kunelius: Olen samaa mieltä monesta seikasta, joita olet tuonut esiin. Uskon ymmärtäväni, että monipuolisuus voi olla lipevä pinta. ”Monipuolisuudella” tai ”moniarvoisuudella” on tietysti jollain tavalla tämän ajan ”avainkäsitteen” sivumaku, ihan niin kuin ”objektiivisuudella” saattoi olla aiemmin. Ajatukseni ei ollutkaan ylentää monipuolisuutta yhdeksi ja jumalaiseksi normiksi, en esimerkiksi ehdotellut totuudenmukaisuuden poistamista. Minusta se on kuitenkin luonteva osa julkisen vastuun idealle nojaavan am-

matin eettistä normistoa. Eri asia tietysti on, jos eettiset säännöt halutaan muuttaa entistä enemmän tekniseksi tapanormistoksi. Minusta se ei olisi ammattikunnan, sen paremmin kuin meidän journalismin kuluttajien kannalta kovin hyvä suunta. Enkä usko, että se hillitsisi vaikkapa oikeuslaitoksen intoa soveltaa ohjeita tuomioiden perusteluissa.

Olen samaa mieltä siitäkin, että monipuolisuuden toteuttaminen yhdessä jutussa on kohtuuttoman kuuloinen vaatimus. Mutta eikö siinä soveltuisi samanlainen periaate kuin puutteellisissa tiedoissakin? Pitää yrittää tosissaan. Minusta Julkisen sanan neuvosto voisi tällaista kantelua arvioidessaan ottaa huomioon myös sen, miten väline on hoitanut pitkän aikavälin keskustelun monipuolisuuden annetussa aiheessa? Vastineen kirjoittava vastaava toimittaja voisi mainiosti tuoda esiinkin tällaista todistusaineistoa, esimerkiksi juuri lehden eri osastoista, kuten muistutit.

Olen samaa mieltä siitäkin, että tiedonvälityksen kirjosta voi kutoutua monipuolisuutta. Mutta ajattelen niin, että journalismilla ja journalisteilla on erityisasema näiden kuteiden loimien luojana. Pelkkä monipuolisuushan voi olla vain hajanaisuutta, ja journalismin pitäisi minusta erityisesti keskittyä panemaan eri tahojen perusteluja rinnakkain. Matto pysyy kasassa loimien varassa, ja journalismin yksi tärkeä tehtävä on yrittää niitä luoda, vaikka se olisikin vaikeaa ja aiheuttaisi kritiikkiä.

Herättelin kysymystä sananvapaudesta alun perin hiukan huolestuneena siitä, että ohjeissa sananvapaus pannaan kyllä demokratian kulmakiveksi, mutta on vaikea välttyä vaikutelmalta, että se on ennen muuta toimittajien, päätoimittajien ja kustantajien pyhä ja luovuttamaton perusoikeus. On se sitä, ilman muuta, mutta kyllä se perusoikeutena näyttää ainakin viimeisen perustuslakiuudistuksen jälkeen kuuluvan luovuttamattomasti kaikille muillekin.

Olen havaitsevani puheenvuoroissasi jo hiukan vanhempaa amerikkalaista journalismin ammatillista linjaa, jossa totuudenmukaisuus helposti kaventuu tekniseksi objektiivisuudeksi ja jossa sananvapauskorttia käytetään aika rajatusti vain kustannustoiminnan perusteluna. Minusta tämä ei ole journalismin tai ammattikunnan kannalta kovin hyvä painotus. Kustannustoiminnan puhtaasti liiketaloudellisesta näkökulmasta tai jostain muusta journalismin ulkopuolisesta näkökulmasta se voi kyllä näyttää hyvinkin houkuttelevalta.

Olen siellä täällä havaitsevinani myös, että sinun mielestäsi journalismin ja julkisen keskustelun monipuolisuus ja laatu pitävät nykyään huolen itsestään. Toivottavasti olen väärässä. Se olisi minusta aika huoleton ajatus.

Ryhdyin näitä kysymyksiä alun perin kyselemään, koska minusta journalismi on tärkeää. Ajattelin, että ohjeiden luonnos provosoi esiin joitakin tämän ajan

ja journalismin tärkeitä teemoja, joista ei minun mielestäni puhuta ääneen tarpeeksi, vaikka puhuttaisiinkin enemmän kuin koskaan ennen. Aika paljon ajatuksia tästä sitten aukesikin, mutta keskenhän nämä jäävät. Luulen siis, että jatkamme menoa sukat märkinä molemmat, emmekä ihan eri suuntiinkaan.

Kirjoittajat ovat:
professori Risto Kunelius, Tampereen yliopisto, tiedotusopin laitos
toimittaja Jouni Tervo, asiamies, Suomen journalistiliitto

Nykyiset ohjeet

Johdanto

Hyvän journalistisen tavan perustana on kansalaisten oikeus saada oikeita ja olennaisia tietoja, joiden avulla he voivat muodostaa totuudenmukaisen kuvan maailmasta ja yhteiskunnasta.

Journalistin ammattietiikkaan kuuluu kunnioittaa inhimillisiä perusarvoja, kuten ihmisoikeuksia, demokratiaa, rauhaa ja kansainvälistä yhteisymmärrystä.

Journalistin on tunnettava vastuunsa luonnosta ja nähtävä käsittelemiinsä asioihin liittyvät ympäristövaikutukset.

Hyvä journalistinen tapa ei rajoita mielipiteen ilmaisemisen vapautta. Siihen sisältyy pyrkimys edistää keskustelua ja tiedonkulkua, mutta myös vastuu tiedonvälityksessä noudatettavista periaatteista ja menettelytavoista.

Journalistin ohjeet koskevat kaikkea journalistista työtä välineestä riippumatta. Ne eivät kuitenkaan kata kaikkia tilanteita. Julkisen sanan neuvoston päätökset ja periaatelausumat tulkitsevat ja täydentävät näitä ohjeita.

Hyvään tapaan kuuluu myös, että journalisti tuntee tärkeimmät työhönsä

Uudistettu esitys

Johdanto

Sananvapaus on demokraattisen yhteiskunnan perusta. Hyvä journalistinen tapa perustuu jokaisen oikeuteen saada tietoja ja vastaanottaa mielipiteitä. Sananvapaus on kaikkien, myös journalistien, perusoikeus.

Näiden ohjeiden tavoitteena on tukea sananvapauden vastuullista käyttämistä joukkoviestimissä ja edistää ammattieettistä keskustelua.

Ohjeet koskevat kaikkea journalistista työtä. Ne on tarkoitettu vain alan itsesääntelyssä tulkittaviksi. Ohjeet eivät ole käytettävissä rikos- tai vahingonkorvausvastuun perusteena.

Ammatillinen asema

1. Journalisti on vastuussa ennen kaikkea lukijoilleen, kuulijoilleen ja katsojijoilleen. Heillä on oikeus saada tietää, mitä yhteiskunnassa tapahtuu.
2. Tiedonvälityksen sisältöä koskevat ratkaisut on tehtävä journalistisin perustein. Tätä päätösvaltaa ei saa